

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL

la „Tel. Rom.” într-una cu suplimentul „Fôia Pedagogică”
Pentru Sibiin pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceșane Sibiin, strada Măcelarilor 45.

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Din România.

Sturdza redivivus.

(*) În numărul nostru 22 din 9 Martiu a. c. apreciind alegerea dlui Sturdza de președinte al senatului României cu condițiunea pusă de el, ca „și în viitor să fie considerat de șef al partidului liberal, dar nu numai în teorie, ci șef efectiv”, am ținut, că:

„cu asta s'a dat lovitură de mörte cabinetului Aurelian, pentru-că șefia de partid nu pöte fi compatibilă cu șefia senatului său a camerei. Cât timp un bărbat de stat ocupă postul de președinte, fie la senat, fie la cameră, nu pöte fi șef nici la un partid, ci în puterea oficiului său trebuie să fie peste partide, și cât timp cineva este șef de partid, este răspundător pentru töte faptele guvernului eșit din acel partid, deci nu pöte ocupa un post, unde conducătoriul partidului nuse pöte exprima. Regula este, că șeful partidului dela putere să fie totodată și șeful cabinetului.”

De încheiere am ținut:

„Domnul Sturdza a reflectat, (în senat) că alegerea d-sale nu trebuie să fie un semn de războiu său de desbinare în partid”. Dar asta va dura — am ținut noi — numai până când va fi sigur, că Coróna nu-i face dificultăți, când apoi 'și va ocupa locul care-i compete, locul de șef al cabinetului, și atunci éráși se va continua o luptă pe mörte și viéță între dl Sturdza și dl Fleva întărit cu Aurelianiști, ceea-ce va accelera ajungerea conservatorilor la putere.”

Dacă și partea ultimă a aprecierilor nöstre se va realiza așa de repede precum s'a realizat partea primă, atunci ne putem ascepta ca la tömnă, îndată după întrunirea corpurilor legiuitoare, să ajungă conservatorii la putere.

Acest lucru pare a fi inevitabil.

Posiția de șef de partid, fără a fi totodată și șef de cabinet i-s'a părut atât de nesuportabilă dlui Sturdza, încât fără considerare la periculoasă situațiune din vecinul orient, în continuu

a provocat tot crise peste crise în guvern și partid numai ca cabinetul Aurelian să nu se pötă consolida, ér prin asta a aruncat și mai mare vrajbă în partid decât era la căderea sa, a dat și un testimoniu de ingratitudine față de Aurelianiști, cari au primit conducerea atunci, când țera era apröpe de revoluție, numai că să scape de regimul lui, carele o agitase și blamase în într — și înafără.

Astfel de aci incolo nu va avé numai pe Fleviști contra sa, ci și pe Aurelianiști, și pe celelalte nuanțe, cari după-cum vedem din foile din România, uresc nu numai ca șef de partid, dar' chiar și ca persónă pe domnul Sturdza.

Crisa ultimă a durat apröpe döue săptămâni.

Regele Carol a dorit un cabinet concentrat din töte fracțiunile partidului liberal încredințând pe Sturdza cu formarea unui astfel de cabinet.

Asta însă nu i a succes domnului Sturdza, și Sâmbătă séra și-a depus mandatul.

Regele însă, voind ca să călătorască cu regina cu tot la Abazia (plécă Marți), ér în timpul absențării sale din patrie dorind să aibă un guvern tare, în credință, că în corpurile legiuitoare actuale totuși dl Sturdza are majoritate mai sigură decât altul, în fine i-a dat mandatul să formeze un cabinet omogen din Sturdziști, afară de ministrul de resbel, carele n'are să fie decât general, și astfel s'a născut cabinetul pur Sturdzist din membrii al căror nume l'am comunicat în n-rul precedent.

Noul cabinet s'a prezentat corpurilor legislative Luni.

Despre întimpinarea lui în cameră dăm după Timpul următoarele:

Dl Dim. Sturdza (de pe tribună) dă citire Mesagiului regal prin care se constituie noul minister. (Aplause sgomotoșe, mai ales din tribuna publică, de unde se aud și numeroase huidueli).

Primul ministru citește apoi o declarație ministerială scurtă prin care spune, că guvernul va urma pe predecesorii guvernului trecut și 'și va da silințe spre a satisface nevoile țerei cu sprijinul majorităților. (Aplause).

Dl N. Fleva spune, că ori-cum s'ar primi acest guvern în cercurile liberale, e sigur, că se va recunöșce, că d-sa (dl Fleva) a fost pân'acum un soldat credincios al partidului liberal. (Aplause). Trece însé prin înfrământări și rezultatul lor e, că se schimbă guvernele fără să se scie pentru ce. Președintele consiliului a plecat la 16 Novembre în urma unei agitațiuni, care dovedea, că țera e contra lui (Aplause) și succesorii lui au confirmat această. Președintele consiliului 'și-a spart capul de zidul, pe care și l'a zidit singur prin îndărătnicia sa. (Murmure. Aplause).

Oratorul e törte îngrijat de venirea la putere a dlui Sturdza. Majoritatea, care l'a desaprobat eri, pöte să-l aplaude ađi, cum a aplaudat töte guvernele; guvernele sunt ale d-v., dar demnitatea Parlamentului e cu totul alt-ceva.

Dl St. Filipoiu întrerupe.

Dl G. A. Scoröescu: Taci d-ta, nu esci la cafenea! (Aplause. Ilaritate).

Dl N. Fleva spune, că dl Dim. Sturdza a plecat dela putere când s'a întrunit Parlamentul și revine acum când plécă Parlamentul. (Aplause). Insuși Suveranul a recunoscut, la investitura mitropolitului, că guvernul dlui Sturdza a comis nelegiuiri. Scim dar pentru ce s'a dus guvernul dlui Sturdza. Guvernul care a urmat a avut la început consimțământul d-lui Sturdza. Acest guvern a ședut patru luni de țină și a declarat că este continuarea guvernului trecut, deși în fapt a îndreptat câte-va din greșelile ministerului precedent. Guvernul d-lui Aurelian a stat patru luni cu aceleași unanimități cu care a guvernat dl Sturdza, totuși dl Aurelian a cădüt. Pentru-ce cauze? Demnitatea Parlamentului cere să scim pentru-ce cauze s'a retras dl Aurelian și sunteți datori să ne spuneți. Dacă n'o va spune guvernul de ađi, trebuie s'o spue dl Aurelian. Altminteri se va face un abis mai adânc între grupările politice. (Aplause).

Dl Fleva impută dlui Aurelian, că n'a avut curagiul să cëră francamente aprobarea Camerilor pentru politica sa de îndreptare a greșelilor din trecut, căci ar fi obținut votul acesta.

Acum, Românii din Macedonia se vor găsi ca și mai înainte pe mâna lui Apostol Mărgărit și nu vor putea lupta contra dușmanilor. (Aplause. Murmure). Guvernul d-lui Sturdza va continua cu greșelile din trecut; acest guvern a făcut șarje contra cetățenilor,

dar pân'acum nici nu sunt dați în judecată bătăuși.

Pe banca ministerială väd pe generalul care a desaprobat pe ministrul de războiu din precedentul guvern Sturdza. Acesta dovedesce, că același guvern se desapröbă pe sine însuși. (Aplause). Acesta e o condamnare proprie a politicei guvernului în chestia militară. (Aplause).

Guvernul acesta e un guvern de provocățiune, un guvern al Oculței, care vrea să guverneze cu legendele, cu syndicatele și clientela.

Vorbind de noul ministru Ionel Brätian, dl Fleva întreabă: ce este acest tînér, un inginer ordinar clasa I său II. Distinsu-s'a prin ceva? Nu! Atunci? Atunci reprezintă legenda în guvern, legenda, că este fiul lui Ioan C. Brätianu; atăta tot. Mai bine s'ar fi ridicat lui Ioan C. Brätianu statua ce 'i se cuvine, decât să trimetem în guvern un fiu, care nu s'a distins prin nimic.

Acest guvern este o sfidare a opiniunii publice. El nu este un guvern de concentrațiune, ci un guvern deconcertat. Guvernul acesta reprezintă un crâmpeiu al partidului liberal, crâmpeiful cel mai detestat, pentru-că reprezintă violența și nelegiuirea. Bine ar fi să avem asigurarea, că nu se vor repeta violențele, dar cunosc ömenii și sciu că se vor repeta. *Errare humanum dar perseverare diabolicum*. Guvernul acesta nu mai este un guvern care a greșit, ci un guvern care persistă în greșelile sale; el este un guvern diabolic.

D-nii Aurelian și Giani au fost contra acestei formațiuni; numai dl Dim. Sturdza a ținut, că fiind șeful partidului trebuie să i se dea puterea. Dl Sturdza spusese, că trebuie să facă un guvern de concentrare. N'a făcut unașă guvern. Acesta e o violentare a usurilor parlamentare și o compromitere a Coróniei. Cabinetul acesta va trăi cât va trăi, dar e un cabinet de adio, de concediu, și majoritatea care-l va aplauda ađi, se va căi törte curând. (Aplause).

Dl Dimitrie Sturdza, președintele consiliului: N'am venit nici ca guvern de luptă, nici ca guvern de provocare, ci ca un guvern eșit din sinul partidului liberal. Guvernul acesta e constituțional, fiind că e format de președintele senatului. Dl Fleva are drept

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Cui quidem Mandato Nostro idem Registrator Noster, uti tenebatur, et par est obedire, Satisfacereque volens in hoc Anno Millesimo Septingentesimo, Septuagesimo Septimo, Die vero vigesima Octava Mensis Novembris, post diligentem in Archivo Cancellariae Nostrae factam Investigationem, et requisitionem, praescriptas Literas inter acta, anni currentis sub numeris Aulico 1601, Protocollari autem Guberniali 5285. reinvenisse Nobis retulit, quarum tenor, et quidem: Primarum, altissimae nimirum Resolutionis Nostrae Sequitur in hunc modum: Sacratissimae Cesareo — Regiae, et Apostolicae Majestatis, Dominae Dominae Nostrae Clementissimae Nomine, Regio in Magno Principatu Transylvaniae Gubernio intimandum! Ruminatis argumentis, in consequentiam Benigni Decreti de dato duo decima Decembris, anni proxime evoluti, circa querelas Lanionum Valachicorum Bolgár-Szegiensium, contra Magistratum

Coronensem motas, medio Informationis prelaudati Regii Gubernii de dato duo decima Septembris anni currentis Numero 4154 allatis, prodit, Supplicantibus per ipsum Magistratum Coronensem Anno adhuc 1671. Jus emacellandi Carnes, ideo plane concessum esse, quia Laniones ejates, publico, Carnem bubulam, nec pretio determinato, nec in Sufficiens Quantitate, subministrare, potuerunt, imo ex alio Instrumento in Supplici Libello, penes preacitatum Decretum subtrac-tura secunda remisso, doceri, Lanionibus Bolgár-Szegiensibus Jus emacellandi, non prout Magistratus adserit, restricte ad non nulla Individua, atque ad Dies vitae tributum, verum potius indultum ipsis fuisse, ut Numerus, qui tunc plane ad 31. Individua ascenderat, maneat, et ubi unus horum defecerit, alter Surrogari posset. Quibus proinde Stantibus, et reflectendo ulterius, quod Laniones Cehales per tot annos, et preasertim dum in Vicinia Valachia res pecuaria ob turbas vigentes restricta fuisset, cum Bolgár-Szegiensibus concurrere, imo plane ad tantum numerum augeri potuerint; Altefata sua Majestas benigne decrevit, ut Valachi Bolgár-Szegiensenses, porro quoque in Jure Carnes emacellandi manuteneantur, ad restringendam tamen exorbitantem, ipsis quoque preajudiciosam concurrentiam 79. Individuorum dum emodernis 28. Possessoribus quidam defecerint, nec hea-redes, multominus alii, quicunque in horum locum

tamdium suscipiantur, donec numerus eorum, Saltem ad 14. Individua reductus fuerit, imo interea etiam non Singulus in Seorsivo, Sed omnes 28. in quatuor decim tantum Macellis, Carnes vendendi facultatem habeant. In cujus proinde altissimae mentis complementum prelaudatum Regium Gubernium ad Magistratum Coronensem congrua disponet, cum adnexo, ut Lanionibus Cehalibus quoque intimetur, de meliori illorum Subsistentia, etiam concurrentibus Valachis, provideri posse, si ad Contubernium Novos Magistros per aliquot annos non assumserint haeque ratione numerum concurrentium, Distractioni, atque lucro, defalcatis Erogationibus, emergenti, magis attemperare studuerint. Cui in reliquo Eadem altissima, Gratia sua Cesareo-Regia ac Principali benigne propensa manet. Datum Vieniae die Octava Octobris, Anno Millesimo, Septingentesimo Septuagesimo, Septimo. Et subscriptum erat a Dextris T. B. a Reischach, a Sinistris vero Alexander Horváth. Erantque Eadem hae Literae Nostrae, Sigillo Nostro Aulico super hostia rubra impressivae munitae, clauseque confectae, et emanatae, ac parte ab altera Regio Nostro in Transylvania Gubernio hoc modo intitulatae:

(Va urma.)

să critice, însă ce-l privește personal pe d-sa, (pe dl Sturdza) țera îl cunoște. Partidul liberal e liber să-l primască sau nu. Acest guvern reprezintă în mod regulat partidul liberal. El își va face datoria și o va proba. Nu se va ocupa de persoane, nici de amici, nici de inimi. Își va face datoria ca un bărbat credincios țerei și Coronei și partidului liberal. (Aplause.)

Resbelul este anunțat deci în totă forma. Norocul numai că sesiunea actuală a corpurilor legiuitoare se încheie la 8/20 l. c. și astfel până la toamnă va avea odihnă guvernul.

Până atunci însă se va agita prin presă, prin întruniri și pe stradă.

Intrunirile au și început deja Duminecă, atât din partea conservatorilor, cât și din a liberalilor democrați (Flevisții.)

Conservatorii, basați pe neînțelegerile și pe greșelile liberalilor, pretind deja puterea.

Este semnificativ, că d-nul Carp, carele cu multă maliție, așa dicând din senin, fără nici un incident, a provocat criza în cabinetul conservator din care făcea parte, și prin asta retragea conservatorilor dela putere atunci, când dispuneau de mare majoritate în corpurile legiuitoare, — numai ca liberalii prin surprindere și nepregătiți să ajungă la putere, ca apoi cu atât mai curând să cadă „prin nepriceperea lor“, cum s'a exprimat atunci, — și carele, ca șeful junimiștilor, până acum a stat tot în rezervă și n'a făcut cauză comună cu conservatorii, la întrunirea de Duminecă a participat și a vorbit criticând aspru pe liberali, și accentuând că aliatul conservatorilor — „nepriceperea liberalilor“ s'a dovedit de un aliat mai puternic în timpul de 18 luni de sedere la putere a liberalilor, decât „frasa golă“ cu care se lăudau ei când au ajuns la putere, dicând, că au trei aliați: „pe Rege, pe Dumnezeu și poporul“.

Er dl Carp scie ce face.

Sigur, că junimiștii erăși se vor alia cu conservatorii, când Regele va trimite la primblare pe liberali.

Și dl Carp cugetă, că acest timp se aproprie.

Intărirea lui Lueger. Dr. C. Lueger, antisemitul temut, a fost întărit din partea M. Sale Monarhului în demnitatea de primar al metropolei austriece, la care demnitate a fost ales prin covârșitoarea majoritate a civilor austrieci. Noul primar va depune jurământul oficial Marți sau Mercuri. Cetățenii Vienei se pregătesc la demonstrații mari din acest incident, pelângă Lueger. Depunerea jurământului se va săvârși în sala festivă a orașului. De față vor fi afară de autorități, și civilii de onoare ai orașului. Depunerii jurământului îi va premerge un Te-Deum în biserica Sf. Stefan. Se vorbește, că la directă voință a lui Lueger, demonstrațiile și conductul de torțe, ce au voit să arangieze iubitorii lui partizani, vor rămâne, și numai deputațiunile societăților creștine vor aduce omagiile lor nou-alesului primar.

Revista externă.

Ministrul-președinte Delyanis al Greciei precum i-se comunică diariului „Pol. Corr.“, a făcut o declarațiune (înaintea cui, încă nu se spune,) care a surprins pe toți bărbații de stat. Cuprinsul acestei declarații este:

Guvernul grecesc nu se ocupă numai cu chestiunea cretană, pe carea o vor rezolva cretenii ei de ei între sine, silind pe puteri a le împlini pretenșiunile. Guvernul își îndreaptă mai mult atențiunea la linia de graniță designată pentru Grecia prin contractul dela Berlin, la care Grecia fără îndoială are îndreptățire. Pentru rezolvarea acestei afaceri a început guvernul grecesc pertractări și are intențiunea, că dacă Turcia nu s'ar decide a evacua de bună voie acel teritoriu, îl va asedia

cu trupe grecesci. A ațita răscolă în celelalte părți ale țerei Macedoniei preste această linie de graniță, guvernul grecesc deocamdată nu află de oportun, și la acest mijloc numai în necesitatea ultimă va recurge, când se va născu a provoca o conflagrațiune cât mai extinsă în peninsula balcanică.

Privitoriu la granița pretinsă de Grecia, după-cum se comentază din partea unora, nici urmă nu se află în contractul dela Berlin. A fost vorbă ce-i drept atunci, ca și Grecia să capete extindere de teritoriu din imperiul turcesc, dar Turcia nu s'a învoit. În urmă, după multe schimbări de note între puteri, s'a emis o comisiune pentru demarcarea acelei linii de graniță între Grecia și Turcia. Comisiunea și-a și terminat lucrarea, dar până aji nu i-a fost sancționată de puteri. Grecia însă nu mai poate aștepta și de aceea a și prins arma în mână contra Turciei pentru cedarea acestui teritoriu locuit în cea mai mare parte de greci și de români macedoneni sau tințari. Numai în Epir se află albanii și în Elasona turcii în număr mai mare. Linia aceasta trece dela delta râului Havroneri (în portul dela Salonichi) preste înălțimile dela Nord a munților olimpici până la Preveza în portul dela Arta, cuprindând în sine Elasona, munții Cassia, Crania, Mecovont, Iannina și Epirul de sud. Acesta e un teritoriu mult mai mare decât insula Creta.

Cât privește evenimentele din insula Creta, acelea decurg înainte tot mai mult promovând cauza creștină cu toate pedecile puse în calea grecilor de puterile europene creștine.

Consiliul de ministrii turcesc a ținut o ședință în care se dice, că s'a decis, ca la o nouă pășire a grecilor pe teritoriu turcesc, numai decât să se declare Greciei resbel.

În vederea acestor desvoltări de lucruri: cabinetele europene schimbă la note: ce atitudine se iee în fața unui resbel greco-turcesc.

Pagubă de cernelă și de hârtie.

Nu cu note, ci cu dreptate tuturor popoarelor și bisericilor se va pute obține pacea atât de mult dorită de toți.

Să ne afirmăm.

Un stimabil corespondent al nostru, în o serie de articoli, între altele, a slevat o chestiune, care trebuie să fie discutată mai temeinic.

A accentuat adecă, că noi nu suntem ortodoci în măsură, în care ar trebui să fim, nu suntem crescuți din destul în strînsă legătură cu biserica și ale ei instituțiuni.

De aci provine apoi, că la noi nu se manifestă din destul și cu aceea intensitate și în continuu acea iubire, aceea legătură de bisericiu a la alte biserici, și că în multe cazuri dăm preste durosul indiferentism religionar, de care s'a plâns și arhierul bisericii noastre în cuvântarea sa cu care a deschis sesiunile sinodale din anii trecuți.

De neajunsul acesta dăm în parte și în clerul nostru, care în raport cu clerul altor confesiuni în această privință stă pe o treptă mai inferioară.

De neajunsul acesta dăm însă mai cu seamă în elementul nostru laic, care în multe cazuri își ține de datorință, de fală a lovii în persoanele puse în fruntea bisericilor, a lovii în instituțiunile bisericesci.

Dacă facem comparare în privința acestă numai între noi și biserica greco-catolică, care numai dela 1700 s'a rupt de către noi, apoi observăm o mare deosebire, și paralela merge în defavorul nostru.

Pecând la noi în multe cazuri observăm o apatie și indiferentism, care, durere, se tot generalizează, preoțimea greco-catolică e înaintea noastră, ea în primul loc e catolică și numai în planul al doilea e română.

Acésta o vedem propagată cu plan în ȋiarele bisericesei greco-catolice, acésta o vedem manifestându-se în fapte, în viața de toate zilele.

Mai pronunțată este direcțiunea acésta la laicii greco-catolici.

La toate întreprinderile noastre, fie ele culturale, fie economice, fie politice, caracteristica grupărilor omenilor o găsim după confesiune.

De pildă în Asociațiunea transilvană la alegerea comitetului atât de tare se accentuează acésta grupare, încât în Sibiu din considerare la acésta paritate în comitetul central se alegeau omeni, cari în viața lor nu s'au ocupat cu literatura, și acésta numai ca să fie greco-catolici în număr egal în comitet.

Cestiunea confesională s'a pus pe tapet în adunarea generală din Făgăraș în asemenea mod provocătoriu, încât mulți s'au indignat de modul cum greco-catolicii țin la legea, la confesiunea lor.

În ochii nostri acésta le servește spre laudă, este testimoniul cel mai frumos pentru ei acésta.

Și e lucru constatat și cunoscut, că nu este instituțiune, fie ea de ori-ce soi, unde greco-catolicii fiind în absolută majoritate, se dea loc, se menageze pe greco-orientali.

Nu așa însă la laicii nostri.

Elementele noastre laice — onore excepțiunilor — afectează un fel de liberalism, și sub masca acestui liberalism în desconsiderarea intereselor ei, merg așa de departe, încât trag în tină pe toți bărbații bisericii și chiar pe arhierii.

Mai mult, sub masca liberalismului și a altor interese, elementele noastre laice, dehonestând clerul și biserica noastră, lăudau clerul și celelalte biserici.

Mărturie vie ne este colecțiunea diariului „Tribuna“ până la criza din ierna trecută, care a scos din redacțiune elementele ortodoxe, și le-a dat alt sediu în Arad.

Răul acesta la noi este mare, și va trebui să căutăm mijloce pentru delăturarea lui.

Elementele noastre bisericesci vor trebui să stea cu ochii deschiși și să imiteze fanatismul altor biserici. Pseudo-liberalismul nostru va trebui să dea loc judecății sănătoase, care să aprefieze bine interesele bisericii.

Și dacă vom considera, că noi și dela adversarii nostri trebuie să învățăm, atunci bune servicii ne face „Unirea“ din Blaș, care număr de număr caută defectele din biserica orientală; pe cele speciale le generalizează, le pune în spațiile bisericii noastre autonome, ca în lumina acésta să o arete ca obiect de spaimă și de pericol credincioșilor sei.

În numărul trecut spre pildă diariul fraților dela Blaș ne vorbește despre un protopop al nostru, care a cădut în păcatul lui Arie.

Dacă frații din Blaș ne vor arăta cu numele cine e acel protopop greco-oriental, atunci și noi i vom spune cine e acel preot greco-catolic, care în săptămâna trecută în târgul Hațegului a predicat publice contra postului din cauza prefului prea urcat a pescelui.

Să fim mai mult ortodoci, să ținem mai mult la caracterul nostru de români ortodoci, și indiferentismul să-l punem la o parte.

Să învățăm pilda greco-catolicilor, cari lucră după un program bine stabilit, și se organizează după confesiune chiar și în centrele per excellentiam ortodoxe, și atacă tot ce noi ortodocii avem mai prețios.

Am vădut și în numărul de ieri al diariului nostru cum atacă greco-catolicii chiar și în diarul unit din Brașov memoria marelui Șaguna, în acel diariu, pentru susținerea căruia greco-orientalii au lansat liste de subscripțiuni, și pentru care au contribuit sume considerabile elementele noastre bisericesci și laice.

Diariul acesta și-a deschis colónele sale pentru elementele fanatice în cele ale greco-catolicismului, și acésta nu numai acuma, ci dela întemeierea sa.

Fericitul Șaguna a trebuit să afurisască acésta fôie unită pentru ostilitatea sa către biserica ortodoxă, pentru aceea Șaguna și aji e spin în ochii greco-catolicilor, cari voesc să pună în sarcina lui Șaguna și autonomia Transilvaniei.

Să învățăm din pățania altora, să ne punem la locul prim interesele noastre ca români și ortodoci.

Acésta se o facem la noi acasă, pe toate terenele, unde o putem; acésta se o predicăm și la frații nostri din regatul vecin, ca să fie cu ochii deschiși.

Prin acésta nu vom să îndemnăm pe ai nostri, ca ei să dehonesteze, să defaime pe alții. În punctul acesta se nu imiteze pe aceia, cari vecinic clevesc asupra noastră.

Să fim drepti în locul prim față cu noi și cu ale noastre interese, în locul al doilea ecuitabili față cu toți.

La acésta se se angajeze apoi institutele noastre de creștere. Când va eși tinărul în viața practică, să iasă fals în conștiința, că e român ortodox, și atunci un alt avânt va lua biserica noastră strămoșească.

Acésta se o face și biserica soră din România și sôrtea ei atunci în altă lumină ni se va prezenta.

Din parlamentul magiar.

Ședința dela 8 Aprile n. 1897.

Casa magnaților.

Pecăt de interesante au fost unele declarațiuni ministeriale în casa deputaților făcute mai cu seamă la adresa bisericii noastre, pe atât de interesante lucruri s'au petrecut și în casa magnaților în ședința de aji, tot la adresa noastră, dar ceva mai în general și privitoriu și la alte biserici.

Étă un scurt reasumat din cele petrecute în acésta ședință a casei magnaților:

Înainte de a se trece la ordinea zilei, la desbaterea proiectului de budget pe anul 1897, baronul Vécsey interpeleză pe ministrul președinte: să dea deslușiri cu privire la starea de aji a politicii externe a monarhiei noastre și ce însemnează asediarea cu armată internațională a unei părți a imperiului turcesc și a regatului grecesc fără a li se fi declarat resbel.

Răspuns nu s'a dat imediat, ci acela se va da mai târziu în terminul prescriș. S'a urmat apoi la exhaiurarea ordinii de zi.

Primul vorbitoriu a fost arhieriscopul Samassa dela Agria, carele recomandă mai multă cruțare în economia statului și cu durere constată, că legea electorală este de așa, încât abia 22 percente din locuitorii țerei sunt alegători. Spesele neprelimate se sporesc. Ocupațiunile productive se împuținează și s'a pornit un curent, care caută ocupațiune și mijloce de traiu pe la cancelarii și oficii, în loc să rămână la alte ocupațiuni, mai favorabile atât pentru indiviți, cât și pentru stat. Dar cel mai mare rău este, că guvernul prin sistemul său de guvernare tinde la absolutism și viața morală, atât publică, cât și privată, atât de mult a decădut. Poporul n'are nici o garanță ca să se pótă asigura contra absolutismului guvernamental și de stat. Astfel de garanță ar fi o lege electorală, carea să facă posibil poporului intrarea mai accesibilă în parlament. Muncitorii în urma acestor stări de lucruri a venit la convingerea, că nu există drept, nu există dreptate, decât aceea, carea o face majoritatea. Incepe deja a nu se îndoi, că el e majoritatea și apoi celelalte le va isprăvi el. Astfel s'a creat socialismul la noi, ca și airea. Statul, cu puterea, în contra acestui curent nu se pótă apăra. Dovadă Rusia și Germania. Dar nici prin concesii, dovadă Francia.

Muncitorii nici când nu desperă până când nu i-s'a luat credința în Dău. Dar la noi și acésta s'a făcut.

În contra acestor rele nu este alt mijloc de apărare, decât, ca statul și biserica să lucreze mână 'n mână pentru fericirea cetățenilor și credincioșilor lor. Ér acésta o vor dovedi nu cu vorbe frumoșe la diferite ocațiuni, ci cu fapte, dând tuturor ceea-ce li se cuvine.

Următorul orator, br. Pronay Dezső, constată, că puterea morală a decădut adânc

în cești din urmă 30 de ani, și că nu este lege, care să nu poată fi eludată și călcată în picioare.

Contele Zichy Nándor repezind ideile lui Sumassa adauge, că la căderea statelor nu contribuie atât legislațiunea rea, cât mai mult administrațiunea și politica rea.

Cu acestea desbaterea generală s'a terminat, după-ace și ministrul de finanțe Lukács și-a făcut observările sale.

Trecându-se la desbaterea specială, la poziția ministrului-președinte, se ridică contele Zichy Nándor și dice, că nu votază lui Bánffy această poziție, deo-are Bánffy persecută catolicismul.

La poziția ministrului de finanțe, br. Pronay arată la una din cauzele decăderii agriculturii, și acesta este luarea regalelor din mâna lor prin desdaunare. Dela ștergerea unui privilegiu s'a trecut prea repede la monopolul cel mai larg.

Ministrul se apără cum poate.

La poziția ministrului de culte și instrucțiune publică, contele Zichy Antal face observări cu privire la biserică liberă în stat liber, pe care principiu îl adoptează. Despre școlile de fete, dice, că acestea sunt de așa, încât promovază emanciparea femeilor în sensul cel mai periculos. Preste tot legea de instrucțiune trebuie revizuită.

Contele Zichy Nándor referitor la cele date de antevorbitorul despre raportul dintre stat și biserică, cari nu ar avea nici o legătură între sine, dice, că nu consimte. O astfel de libertate religioasă o pot propaga numai carbonarii. Statul trebuie să fie basat pe viața morală-religioasă. Altcum nu se poate susține. „Dacă putem da afară teologia dela universitate, se nu credem, că vom pute da afară și pe D-zeu din stat. Teologia reprezintă la universitate credința și morală și D-zeu nu se va lăsa a fi dat afară din stat, ci va sta pe cerbicea lui, dacă va cere trebuința”. Bifurcațiunea instrucțiunii încă e fără scop. Scolii confesionale și de stat, fără nici un scop real. Ce înțeles are și ajutorul de câte 60 fl. la școlile confesionale, când dacă le dai cu 10 fl. mai mult, apoi le iei dreptul de dispunere asupra lor contra intențiunii altor legi în vigore.

După unele observări din partea br. Vécsey cu privire la redactarea cărților școlare, se ridică ministrul de culte și instrucțiune publică Dr. Wlassics și combate teoria contelui Zichy Antal despre biserică liberă în stat liber, dicând, că astfel de biserică nici chiar în Belgia ori în Statele unite americane nu există și nici nu poate să existe, căci ori la cât s'ar lărgi distanța dintre stat și dintre biserică, acestea tot sunt avizate la sprijinul reciproc având încă și interese comune. La noi, dice dr. Wlassics, statul doțeză și ajută bisericele istorice, instrucțiunea din Religione e prescrișă în lege și se nisuesce și însuși a promova religiozitatea, și acesta în propriul său interes. Biserica liberă în stat liber duce la stadiul în care ori biserică se ridică preste stat ori statul preste biserică. Până când dacă stau în legătură unele cu altele, acesta nu se poate întâmpla.

În cele următoare se ocupă cu observările făcute de antevorbitori cu privire la instrucțiune și numai repeșcesc cele ce le-a dat despre aceasta și în camera deputaților.

Camera a primit toate pozițiile pertratate până aci.

Sedința dela 9 Aprilie n. 1897.

S'a continuat desbaterea specială asupra proiectului de budget pro 1897.

La poziția cultelor și instrucțiunii publice, Dr. Victor Mihály, metropolitul din Blăși, apară în numele episcopatului catolic caracterul catolic al universității din Pesta fundată de cardinalul Pázmány Péter la a. 1635.

Dr. Wlassics ministrul de culte și răspunde imediat, că universitatea dimpreună cu fundațiunile ei conform legilor din 1848 a fost supusă ministeriului de culte și instrucțiune publică și nu prejudică drepturi contrare intențiilor fondatorilor ei.

A mai vorbit la acest obiect încă contele Zichy Nándor și erași Wlassics și numai majoritatea cu votul l'a scos pe acesta teafăr din argumentațiunile sale acrobatiche în cari s'a încercat.

Următorul vorbitoriu, contele Aurel Desseffy, la poziția tranzițiilor, exprimă vot

de neîncredere față de guvern pentru abuserile ne mai auzite întâmplare la alegerile trecute.

I-au răspuns imediat ministrii Darány și Perczel tot cu argumente vechi și erași numai majoritatea i-a scos din glos.

După pauză ia cuvântul br. Pronay și între altele dice din cuvânt în cuvânt:

„Guvernul își susține puterea cu astfel de mijloce, cari atacă constituționalismul deja la rădăcinile lui. Ce e aceea, că Perczel negă, că guvernul ar fi avut parte la abuserile electorale? Dar guvernul a sugerat eludarea legilor; ba a sugerat și călcarea acestora; n'a aplicat dispozițiunile de revindicare a legilor, ba încă aplicarea acestora o a zădărnicit. Ținerea legii, întru cât aceea este garanția libertății publice, a devenit ficțiune. Pentru călcarea legii ocaziunea aceea o au dat, cari au depus jurământ pentru observarea legii”.

Răspunsul și desbaterea, ce a urmat, a fost de un caracter mai mult de partid și personal, și de aceea nici nu ne mai ocupăm cu cele petrecute până la sfârșitul ședinței.

Budgetul a fost primit cu mare majoritate.

Casa reprezentanților.

Tot în această zi s'a ținut și o ședință scurtă în care s'a primit legea despre participarea Ungariei la expoziția universală din Paris la anul 1900. După această lege magarii vor putea face părădi și în străinătate pe contul nostru.

Sedința dela 10 Aprilie n. 1897.

În ziua aceasta, casa reprezentanților a ținut erași o scurtă ședință în care s'au ales membri în comisiunea de 21 pentru revizuirea legii de incompatibilitate. S'au ales aproape tot membri fără mare pond politică.

Sedința următoare s'a fixat pe 28 Aprilie a. e.

Cuvântări

ținute la înmormântarea fericitului Ioan Hannia.

I.

„Acum sloboșcesc pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, cu pace, că văduri ochii mei mântuirea Ta!”

Luca, II. 29.

Biserica cea viuă, întrunită întru această sântă casă dumeșcească, s'erbăzuă ziua de astăzi ca festivitate de doliu, și o miie de biserici surori de pe teritoriul arhidiecesei noastre ortodoxe române transilvane se asociază durerii noastre. Căci eti unul din onorabili seniori și nestori ai preoșimii noastre, asesorul consistorial, protopresbiter, director seminarial, Ioan Hannia, la pragul celor 80 ani, dela cari după cuvântul Psalmistului se începe osteneala și durerea, după 50 ani pliniți în serviciul bisericeii și școlii, așa încât aproape toți preoșii și învățătorii noștri îi pută numi elevi ai sei, și după 2 ani de bine-meritată retragere și odihnă, astăzi, după cuvântul Creatorului, trupește se reîntorce în pământ, er sufletește trece la odihna, ce a gătit-o Domnul cel Preaîndurat tuturor dreptilor sei. Er noi, Onorați jalnici ascultători, ne-am adunat cetă duhovnicăscă a da adormitului întru Domnul frate mai mare, frățescă și fiasca noastră sărutare din urmă și pentru fericita odihnă a sufletului lui a înălța o pie rugăciune și cântare la Tronul Celui Preaînalt, carele este începutul și sfârșitul, Părintele și domnul tuturor.

Dar' eti în puține liniamente viața fericitului pe care îl petrecem astăzi la mormânt.

Născut la anul 1818 din onorabili părinți economi, frunțași ai comunei Sadu, tinărul Ioan, după terminarea studiilor gimnasiale în Sibiiu, și a celor academice-teologice în Viena, căsătorit cu soția sa Maria, născută Bădilă de aici, răposată acum 10 ani, întră în tagma preoșească și s'a numit de fericitul marele Andreiu, secretar consistorial.

Ca o sentinela credincioasă, tinărul preot rămase neclintit la postul său și în anii cei viforoși, cari pe la mijlocul acestui secol se descărcară asupra patriei noastre. Înșenânându-se ceriul, restaurându-se pacea, și venerabilul arhiepiscop reocupând scaunul său, tinărul secretariu și totdeauna și profesor seminarial, a fost înaintat la trepta protopresbiterală, și primi spre păstorie protopresbiteratul Sibiiului I. (astăzi al Seliștei,) rămânând însă și profesor și mai târziu fiind numit și

director seminarial. În calitatea acesta petrecu zelosul bărbat era cea nouă a patriei noastre, carea și pe poporul nostru îl deșteptă și biserica noastră o chiamă la o viață nouă, și cu deosebire se manifestă acesta eră nouă pe terenul vieții bisericești și școlare. Bisericele noastre se zideu din nou sau se restaurau din ruina și cenușa în cari le aruncase tempestatea; se înălțau ca prin farmec școlile superioare; se câștigau drepturi pierdute, dar mult dorite; se proclamă libertatea și egala îndreptățire a tuturor cetățenilor statului; se deschiseră barierele serviciului public și pentru fiii poporului nostru. În special seminarul nostru diecesan, mai târziu arhidieceșan, se ridică din starea de tot primitivă în care se aflase până atunci și înainteză cu pași îmbucurători spre progresare și perfecționare; și la toate aceste progrese și perfecționări răposatul avu partea sa de merit, căci nu mai puțin decât o jumătate de secol a lucrat și a conlucrat neobosit la ele. Și când în cele din urmă mitra metropolitană, ce căduse de pe capul unui antecesor și zăcuse în mormânt un secol și jumătate, er iese la lumina zilei și ca o corună cerescă se puse pe creștetul fericitului arhiepiscop Andreiu; și când biserica prin lupte neconvenite câștigă autonomia și constituțiunea sa pe baza cea lată și sacrată a sinodalității, — atunci și fericitul Ioan, care cu credință conlucrase la toate aceste rezultate și isbânde, ajuns acum la bătrânețe, poate exclama cu dreptul Simeon, care ține pe Christos ca prunc de patruzeci de zile în brațele sale: „Acum sloboșcesc pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, cu pace, că văduri ochii mei mântuirea Ta”.

Și dacă lângă acestea mai adaugem înființarea Asociațiunei transilvane, la carea și dînsul puse o piatră fundamentală; dieta transilvană, în care răsuna și vocea deputatului Ioan care ale multor fii ai poporului nostru; apoi întemeierea atâtor reuniri și instituțiuni economice, industriale, comerciale și culturale, dar toate ținând la prosperarea și binele poporului nostru; și dacă considerăm, că la multe din acestea și fericitul nostru Ioan a conlucrat, ba la unele din ele a fost chiar conducător și președinte, — ușor vom înțelege și bucuria, ce o avea răposatul acum la bătrânețe, că după multe decenii de osteneală se putea și dînsul bucura de fructele ostenelelor sale. Au nu dice și Petru cătră Iisus în muntele Tavorului vădend minunata Lui schimbarea la față: Dîmne, bine este nouă a fi aici, de Ți este voia, se facem aicea trei colibi!

Însă greutățile, și necasurile, și suferințele cele de multe feluri sunt nedespărțite de sorțea omului pe pământ, și cu drept cuvânt a dis înțeleptul Solon din vechime, că înainte de mörte nimeni nu se poate numi fericit. Așa și aici. Perderile cele dureroase ale numărșilor și iubitorilor sei consăngeni, coetani, colegi și amici, mörtea iubitei sale soții, starea cea tristă a văduviei, și în zilele din urmă dureri nesuferite, îl făcură să ofteze și să strige: Acum sloboșcesc pe robul Tău, Stăpâne, cu pace! Și mângăierea în curând și urmă; căci, provădut cu merindea cea sântă, ce ni-o lăsă Christos pentru toate vécurile, adormi cu pace în brațele cele moi ale iubitorilor sei.

Așa se termină această viață omenescă de 80 ani fôrte mișcată și agitată. Și așa dând adormitului părinte și frate sărutarea cea mai de pre urmă, Vă învît pre Voi jalnici membrii ai familiei, cei mai deaprobe și cei mai de departe, cari ați alergat astăzi aici și în număr atât de mare încunjurați acum acest tăcut sicriu, ca cu lacrimile pietăței să vă rugați lui Dumneșeu împreună cu noi slugitorii sântului altar pentru iertarea păcatelor și fericita odihnă a iubitorului vostru părinte și frate, îngrijitoriu și binefăcătoriu, și să-i păstrați până la mörte memoria întru binecuvântare. Asemenea vă rog și pre Voi, Onorabili părinți și frați și colegi ai adormitului întru Domnul, precum și pre Voi pre toți, Onorați membri ai diferitelor corporațiuni, cărora a aparținut, să-i păstrați memoria întru onōrea, ce datorim noi cei vii celor repausați și merși înaintea noastră la eterna odihnă.

Er pre Tine Preaîndurate, isvorul luminei și a vieței și al nemuririi, Te rugăm: Primesce sufletul adormitului robului Tău, protopresbiter Ioan, întru fericirea Ta cea nestricăcioasă și eternă. Și precum l'ai pus aici pe pământ a vesti omenilor cuvântul Tău, și

a-i învăța îndreptările Tale, — așa-l învrednicesc acum, sloboșdit din cele pămîntesci, a se afla înaintea sântului Tău județ și a auzi din gura Ta precum servii cei credincioși din evanghelie, cari au negușătorit bine cu talanții primiți din mâna Ta: Bine, slugă bună și credincioasă, preste puține ai fost credincios, preste multe te voiu pune; întră întru bucuria Domnului Tău. Amin!

(Tatăl nostru.)

Zacharia Boiu.

Noutăți.

Atentat în contra Monarchului. Luni, în 12 Aprilie n. Mai. Sa monarchul trecend pe stradele Vienei spre palat, un necunoscut i-a aruncat o scrisore în trăsura. Poliția a deținut momentan pe necunoscutul. Intrebat de nume și de intenția cu care a sêvșșit faptul pomenit, respectivul a dis, că se chiamă cavalier de Obolski, și prin epistola aruncată în trăsura a voit să atragă atenția monarchului la un atentat, ce se pune la cale în Petersburg contra M. Sale, în timpul, când va petrece acolo. Pretinsul cav. Obolski deocamdată e ținut sub pază. De atunci deurge un schimb intensiv de telegrame între Viena și Petersburg.

* * *

Colectă pentru Falb. Pe sêma renunitului Falb, care în urma unei bôle ce l'a cuprins, a ajuns la miserie, prietenii lui au colectat 75,214 marce, care sumă i-au trimis-o cu privilegiul zilei a 60-a a născerii sale. Din suma pomenită 40,000 marce sunt depuse spre fructificare pe sêma soției și a celor 5 copii ai lui Falb; asupra restului precum și asupra cametelor întregi sume poate să dispună după plac.

* * *

Someșul inundat. Se scrie din Cluș, că acolo a eșit din alvia sa Someșul, și amenință cu potop partea din jos a orașului. O parte a depozitului de lemne al statului, situat în apropierea orașului, a fost luată de valurile turbate, și acum mulțime de lemne înotă pe undele mürdare ale Someșului, spre bucuria comunelor situate pe valea Someșului.

Correspondență particulară

a „Telegrafului Român”.

Rășinari, 25 Martie 1897.

Domnule redactor!

E de mult de când nu am mai cetit nimic în colōnele preșutului diariu „Telegraful Român” despre comuna Reșinari. Înainte cu câți-va ani se ceteau adesea corespondențe, în cari se descriu petreceri de ale studenților, a pompierilor, meseriașilor etc., apoi corespondențe, cari ne arătau activitatea reuniunii femeilor din această comună, toate semne de viață și progres. De un timp încōce însă se pare, că întrăgă viața socială a amorșit și un somn letargic a cuprins inteligința și popor.

Petreceri nu s'au mai făcut, și alte lucruri de interes pentru publicitate n'au fost.

Reuniunea femeilor și-a îndeplinit, după cum sunt informat, lucrările sale tacendo, pentru că așa a fost necesitată să facă.

Și ce să fie cauza acestei stagnări? Să fie ore românii noștri așa de puțin accesibil pentru astfel de lucruri?

Nu! marea majoritate nu; sunt, nu-i vorbă, și omeni de aceia pe cari nimic frumos nu-i mișcă, cari numai interesul personal îl caută, cari nu numai că nu încuragiază, dar' din contră la ocaziuni pun bețe în rōte; sunt și omeni de inimă, cari postpundnd interesul lor familiar au lucrat și lucrăză și astăzi pentru progres și cultura națională. Căuzele stagnării sunt multe și a le enumera de astădată 'mi-e imposibil; am însă convingerea, că numai atunci se vor pută delătura definitiv, când cei chemați, în totă ziua și din totă inima vor fi cuprinși de sentimentele exprimate de nemuritorul nostru A. Mureșan, în dulcele nostru imn național „Deșteptă-te române”.

O dōmne! și când va veni ore ziua această sfântă?!

Una din cauzele acestei stagnări este și lipsa unui local corēspundător pentru conveiniri, petreceri etc. Până înainte cu doi ani petrecerile se făceau: iarna în edificiul școlar, vëra în liber, er când timpul era nefavorabil, tot în edificiul școlar. Astăzi lucrul stă altfel; comitetul parochial s'a aflat îndemnat a interdice pentru totdeauna ținerea de petreceri în edificiul școlar, și așa în lipsa altei săli, convenirile au trebuit să înceteze.

Nu vreau să discut aici, dacă proprietarul școlii a făcut bine, sau nu; las acesta la aprecierea omenilor iubitori de progres.

Nu cele mai sus atinse m'au făcut însă să mă servesc de modesta mea penă; aceste sunt rane vechi. O altă împregiurare îmbucurătoare m'a silit să o fac acesta.

Bunavestire este hramul școlii noastre și ca atare o ținem festivă. În anul acesta acesta ținem să o sărbătorim în mod mai sărbătoros ca de altădată.

Corpul didactic în o conferință a sa a decis ca să se facă o producție cu elevii școlii, și a și statorit un program variat cu declamări și cântări. Acest program s'a și executat în ziua de Bunavestire. Începutul a fost la 3 ore, public nu a fost prea numeros, îmi place a crede, că timpul de tot noros și ploios a reținut pe mulți, căci altfel nu ar fi nimeni de scusat. Între cei prezenți am vădit dintre preoți pe părintele Emilian Cioran și Șerban Cioran, preotul I. Goga a absentat, fiind în parochia „Rîul Sadului” pentru săvârșirea de funcțiuni preoțesci, apoi pe primarul comunal A. Dancăș, unii membrii din comitetul parochial și reprezentanța comunală, apoi femei și mai mulți tineri dintre cari partea cea mai mare meseriași. Frumos s'au prezentat cești din urmă sub conducerea tinărului și inteligentului meseriaș Ioan Lungu, care și acum ca și la alte ocazii a documentat, că e un tinăr bine crescut și iubitor de progres.

Începutul s'a făcut cu cântarea tropariului hramului de către corul școlar, apoi au urmat declamări și apoi erau cântări. Cântările în două voci sub conducerea învățătorului de cant dl Aleman Galea, au fost executate foarte bine, deosebit farmec a avut cântarea „Seara” și „Primăvera” frumoase au fost „Doina”, „Dor de primăveră” ș. a. Corul a făcut onoare conducătorului său și ascultătorilor mare plăcere.

Declamările au fost bine alese și predate, dovadă, că domni învățători sunt conșcii de chemarea lor și merită totă recunoștința celor ce se interesează de creșterea tinerimii.

La declamări am putut admira pe Alexandri în „Înșirăte mărgărite”, pe dl A. Pan în „Negustoriul și nărodul”, pe Coșbuc în „Vestitorii primăverii” și apoi pe neîntrecutul Speranță, care ne scie prezenta pe bietul jidan curagios dar fricos la batae, și pe țiganul furând calul, astfel, că muschii feții sunt în continuă mișcare. Poesii s'au declamat din fiecare clasă 2—3 și toate au fost prea bine predate.

Programul fiind exhaustat, directorul școlar C. Hambășan, în puține cuvinte a mulțumit publicului, la cari epitropul Maniu Lungu a răspuns adresând învățătorilor mulțumită și terminând cu „să trăescă”.

Nu pot să retac, un lucru, care pot dice, că a făcut cea mai bună impresie asupra-mi și anume. În o sală de alături cu cea de producție și care prin o ușă comunică cu acesta, au fost așezați în bănci cei mai buni elevi din fiecare clasă, apoi după terminare, acolo s'au retras corul și cei cari au declamat. Vrednicul epitrop Maniu Lungu, după-ce mulțumise învățătorilor, a intrat în acea sală și prin cuvinte bine simțite a încurajat pe elevi spunându-le, că ce mare plăcere au făcut publicului ascultător, părinților și învățătorilor și sfătuindu-i să urmeze tot astfel. Elevii ascultând cu atenție erupseră în strigăte de „să trăescă”. Între aclamări părăsi vrednicul nostru epitrop tinerimea, și a și meritat pe deplin acestea, căci a priceput, că elevii buni totdeauna trebuie încurajați. Eu încă îi dic pe această cale un „să trăescă”!

Așa s'a terminat această zi, care a lăsat impresiuni plăcute atât publicului ascultător, cât și învățătorilor și elevilor.

Nu doresc alta domnule redactor, decât ca să vă mai pot scrie adese-ori lucruri bune din această comună românească, ca letargia să dispară, aerul să se curățe și puterile tinere, o generațiune mai viguroasă, mai aplicată spre lucruri ideale, mai puțin egoistă, mai caldă la inimă să facă să dispară rădăcina asta atât de supărătoare.

Mulțumindu-Vă pentru ospitalitate, Vă rog, primiți asigurarea deosebitei mele stime.

Iubitorul de progres.

PARTEA ȘTIINȚIFICĂ ȘI LITERARĂ

Câte-va pagini din

„Părți alese din Istoria Transilvaniei”.

Volumul I.

de

Georgiu Barițiu,

(Urmare.)

Din mai multe reflexiuni contra-dicătoare ce face autorul „Istoriei Transilvaniei” în tractarea „unirei” la expunerea istoriei aceleiași materii de Eudoxiu Hurmuzaki se vede, că acela a simțit greutatea argumentelor reproduse de acesta în expunerile sale; de aceea s'a mărginit simplu a le contra-dice fără a se ocupa și de argumentele istorice. Ar merita, ca chestiunile atinse aci pe scurt să fie tratate în mod critic și sistematic, era nu numai prin observări fugitive ca cele de față. Deci ar fi de dorit, ca Academia Română să îngrijască pentru traducerea în limba română a opului: Fragmente zur Geschichte der Rumänen de Eudoxiu Hurmuzaki, pentru-ca studiile acestui excelent bărbat să devină accesibile pentru clerul nostru tinăr, care ar avea chemarea să se aprofundeze în studii pentru deslegarea multor întrebări din istoria noastră națională și bisericească.

Fie de ajuns, că scriitorii străini falsifică istoria poporului român cu scopuri politice și dușmănoase pentru a ne prezenta lumea ca pre un popor fără de viață. Să fim și să rămânem cel puțin noi drepti față de noi și interesele noastre.

Precât scim Academia Română a decis cu mulți ani înainte traducerea și edarea în limba română a Fragmentelor la Istoria Românilor de Eudoxiu Hurmuzaki. Ce e cauza, că așa de mult întârzie edarea unui op de atâta valoare pentru români..... nu putem înțelege. Numai mirare ne poate cuprinde, că scrieri ca ale paterului iesuit Nilles și — să mi-se ierte îndrăsnela — chiar ca ale fericitului Georgiu Barițiu în materia „unirei”, află bună primire, era scrieri ca ale lui Hurmuzaki basate pe documente autentice scoase din bibliotecile cele mai renumite rămân ascunse sub obroc.

Vă dice cineva, că reclamații de felul acesta le fac numai cei preocupați de banalități confesionale.

Fie și așa! La noi religiunea este elementul de viață națională! Nu e însă numai atâta. În scrieri de felul celor citate mai sus se susțin unele lucruri și împrejurări, care vatămă simțul fiecărui român gelos pentru nămolul său.

Un exemplu, cu care voesc a și încheia această excursiune critică, va fi de ajuns pentru a ilustra cele afirmate.

Cunoscut lucru este, că Domnul Țerei Românești Constantin Brancoveanu a fost un domnitor plin de virtuți patriotice și religioase. Faptele lui de binefacere, zidirea de biserici, asile și spitale nu numai pe pământul țerei sale, dară și în Transilvania, și dotarea lor cu mână bogată, i-au asigurat în istorie un nume strălucit. Purtând un viu interes pentru soarta bisericii ortodoxe preste tot și simțind durere la cele ce aflase, că se petreceau în Ardeal cu metropolitul român de Alba-Iulia, că adevărat: acel metropolit este inclinat și câștigat pentru „unire” cu Scaunul Romei — din care cauză metropolitul Ungro-Vlachiei și exarch patriarhesc a trăgănat chirotonirea lui Athanasie, desemnatului candidat la Scaunul metropoliei din Alba-Iulia, și din care cauză după întâmplarea chirotonirii alui Athanasie s'a și dat acestuia o instrucțiune specială din partea patriarhului Dositei al Ierusalimului — piosul Domn Constantin a încercat a reține pe Athanasie dela apostasie prin aceea, că a trimis lui Athanasie odore bisericesci și cu actul din 13 Iunie 1700 a dăruit arhiepiscopiei din Ardeal moșia Marișenilor din județul Argeșului.

(Va urma.)

Posta Redacțiunii.

Dlul N. Coman, epitr. în Hagfalău. Publicând corespondențele ambelor părți, atât pro, cât și contra, din partea noastră considerăm discuțiunea de încheiată. Pentru polemii îndelungate degenerate la personalități nu putem pune foia la dispoziția nimănui; dar apoi nici spațiul nu ne ertă.

Nr. 54/897.

[49] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroh în parochia gr. or. Dencul-mic, de clasa a III-a, din protopresbiteratul Orăștiei, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul „Telegraful Român”.

Venitele împreunate cu acest post sunt 402 fl. 50 cr.

Doritorii de a ocupa acest post s'au trimis cererile concursuale, în termenul deschis, la subscrisul oficiu.

Oficiul protopresbiterat în conțelegere cu comitetul parochial gr. or.

Orăștie, 11 Martiu 1897.

Nicolau Ivan,
adm. prot.

Nr. 104/97.

[39] 3—3

CONCURS.

Pentru întregirea parohiei Hepria-română, protopresbiteratul Albei-Iulia, se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în diariul „Telegraful Român”, conform rezoluției Venerabilului Consistoriu din 18 Februar 1897 Nr. 901 B.

Emolumentele împreunate cu acest post dau anual suma de 250 fl. v. a.

Informațiuni mai deaprobe se pot lua dela oficiul protopresbiterat și comitetul parochial.

Concurenții au a-și așterne petițiunile instruite conform legilor din vigoare în termenul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiterat.

Alba-Iulia, 4 Martie 1897.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al Albei-Iulia în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Nicolau Ivan,
protopresbiter.

Chiar acum au apărut și se pot procura:

PREDICE

pentru Dominecele de preste an,

compuse și elucrate după Catechismul lui Decharbe de Vasiliu Criste, preot. Tom. II. dela Dumineca a XI-a după S. Rusalii până la Dumineca Vameșului.

Prețul unui exemplar expedit franco e 85 cr.

și:

BOCETE,

adecă cântări la morți, adunate de Ioan Pop Reteganul.

Prețul unui exemplar expedit franco e 40 cr.

A se adresa la:

Tipografia „Aurora” A. Todoran
în Gherla — Szamosujvár.

[46] 2—3

Audiți, vedeți și vă mirați!

Sensațiune!

Fac prețuri necredute de ieftine la această

desfacere finală

de orolôge veritabile de Genf cu mecanism de precisiune

și garanție pe 5 ani.

I orologiu remontoir de goldină cu capacuri admirabile, gravate ori lucii, în nimica deosebit de cele de aur veritabil, cu un lanț frumos de goldină și

regulat punctual, mai nainte fl. 10.—, acum a fl. 5.75 cu garanție de 5 ani. I orologiu remontoir de argint, cu capac dublu, de argint veritabil de 13 uncii, cu mecanism de precisiune și garanție pe 5 ani, cu un elegant lanț aurit, mai nainte floreni 18.— acum fl. 9.—. I orologiu remontoir, Prince of Wales, de argint veritabil cu capac dublu, 15 rubini, mecanism de precisiune și garanție pe 5 ani, cu lanț elegant, mai nainte fl. 20.— acum fl. 11.—. I orologiu anker de argint veritabil de 14 uncii, aurit în foc, cu mecanism de precisiune și garanție pe 5 ani, cu un elegant lanț lung, ori scurt, mai nainte fl. 18.— acum fl. 11.—. I orologiu remontoir pentru dame, de aur cu mecanism de precisiune și garanție pe 5 ani, cu lanț elegant aurit, mai nainte fl. 22.—, acum fl. 15.—. I orologiu remontoir de aur pentru domni, cu mecanism de precisiune și garanție pe 5 ani, mai nainte fl. 55.—, acum fl. 35.—. I inel de aur cu sigil pentru domni sau dame, fazonul cel mai nou, din aur de 14 carate probat din oficiu, cu petra roșie, verde, albastră sau albă, după plăcere a fl. 5.—, 6.—, 7.—, 8.—, 10.—. I inel de aur cu diamant veritabil probat din oficiu a fl. 12.—, 15.—.

Ne rugăm pentru binevoitoare comande cât mai grabnice. Ori-ce comandă se execută tot atât de conșciențios, ca și când cumpărătorul însuși ar fi de față.

Obiectele neconvenabile se schimbă ori se retrimite banii.

P. FROMM,

orolôge și giuvaere

VIENA, II. Obere Donaustrasse 107.

[50] 1—6